Archetype

Οδοιπορικό στο Mont Parnes

Μανώλης Οικονόμου - 04/03/2019

«Ένα μήνυμα για τον αρχιτέκτονα καθηγητή Παύλον Ν. Μυλωνάν»

Το Mont Parnes είναι ένα εμβληματικό κτήριο, έργο ζωής του αρχιτέκτονα Π. Μυλωνά, που ακόμα και σήμερα εκπέμπει τον ιδιαίτερο χαρακτήρα του.

Το βουνό της Πάρνηθας κυριαρχεί στο αττικό τοπίο ρίχνοντας τη σκιά του στο λεκανοπέδιο. Είναι ένας προορισμός κοντά στην Αθήνα, που δίνει τη δυνατότητα στους κατοίκους της να ζήσουν στιγμές στο βουνό, στον ελεύθερο χρόνο τους. Ανεβαίνοντας κανείς στο βουνό, θα συναντήσει πολλούς ανθρώπους που βρίσκονται εκεί για διαφορετικού είδους δραστηριότητες. Λυκόπουλα και προσκόπους, ορειβάτες, πεζοπόρους με σπορ ρούχα, οικογένειες που κάνουν πικνίκ, ενώ την ίδια στιγμή μπορεί να δει καλοντυμένα ζευγάρια ή

και μεμονωμένους ανθρώπους που επισκέπτονται το καζίνο. Το Mont Parnes διαδραματίζει κυρίαρχο ρόλο στην εικόνα της Πάρνηθας όταν κάποιος την προσεγγίζει από τη λεωφόρο Πάρνηθας. Χαρακτηριστικός είναι ο βραδινός φωτισμός που το κάνει ορατό από κάθε σημείο της Αττικής. Το ξενοδοχείο συνδύασε το όνομά του με την “καλή κοινωνία” και την τουριστική ποιοτική ανάπτυξη. Η έκφραση «πάμε βουνό» άρχισε να γίνεται συνθηματικό για την επίσκεψη στο καζίνο. Με το πέρασμα των ετών άλλαξε η κοινωνία, και αναπόφευκτα άλλαξε μαζί και το ξενοδοχείο, έχοντας την ίδια τύχη με τόσα άλλα δημόσια κτήρια αξιόλογης αρχιτεκτονικής.

Φτάνοντας στους πρόποδες της Πάρνηθας η εικόνα του βουνού είναι επιβλητική, με την υψηλότερη κορυφή του, την Καραβόλα, να έχει υψόμετρο 1.413 μ. Σε υψόμετρο 1.078 μ. κάνει την εμφάνισή του ο κτηριακός όγκος του Mont Parnes με τα γαιώδη και σκούρα χρώματά του, δίνοντας την αίσθηση ότι προσγειώθηκε μόλις στο βουνό. Για να φτάσουμε στο ξενοδοχείο έχουμε δύο τρόπους: ή να ακολουθήσουμε το οδικό δίκτυο ή να χρησιμοποιήσουμε το τελεφερίκ, το οποίο κατασκευάστηκε το 1973. Σήμερα το Mont Parnes μετράει 58 χρόνια ζωής, 58 χρόνια με συνεχείς αλλαγές και συνεχή υποβάθμιση των κτηριακών του υποδομών.

Εγκαινιάστηκε το 1961 και είναι έργο του αρχιτέκτονα Παύλου Μυλωνά, που αφιέρωσε πολύ από τον χρόνο του για τον σχεδιασμό αυτού του ξενοδοχείου. Ας πιάσουμε όμως τον μίτο της Αριάδνης από την αρχή.

Ιστορική ανασκόπηση του ΕΟΤ
Η Ελλάδα είναι μια χώρα με σημαντικά έσοδα από τον τουρισμό, φιγουράροντας στις πρώτες θέσεις σε παγκόσμια κλίμακα. Το 1927 διαπιστώθηκε η ανάγκη να δημιουργηθεί ένας δημόσιος φορέας που θα είχε ως αντικείμενό του τον τουρισμό και έτσι το 1929 ιδρύθηκε ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού (Ε.Ο.Τ). Ο νέος φορέας με ευρωπαϊκές επιρροές, μπήκε δυναμικά στο προσκήνιο με τη δημιουργία νόμων που οργάνωναν τις ξενοδοχειακές υποδομές, την τουριστική ανάπτυξη των ιαματικών πηγών, καθώς και τη δημιουργία της σχολής τουριστικών επαγγελμάτων. Ο Β' παγκόσμιος πόλεμος δημιούργησε σημαντικά προβλήματα και ουσιαστικά διέλυσε ό,τι είχε στηθεί σε σχέση με τον τουρισμό.

Στη μεταπολεμική περίοδο και συγκεκριμένα το 1951 έχουμε την επανίδρυση του Ε.Ο.Τ., με αμερικανικές επιρροές αυτή τη φορά. Σε αυτή τη φάση ο Ε.Ο.Τ συνέταξε σχέδια με ορίζοντα δεκαετιών και κατασκευάστηκαν σημαντικά ξενοδοχεία και τουριστικά περίπτερα σε σχέδια σημαντικών αρχιτεκτόνων, όπως των Σφαέλλου, Πικιώνη, Βασιλειάδη, Κραντονέλλη, Κωνσταντινίδη κλπ. Η σχεδιαστική φιλοσοφία των αρχιτεκτόνων αυτών ήταν, οι επισκέπτες των ξενοδοχείων να βιώνουν τους χώρους τους σε συνδυασμό με τον ήλιο, τη θάλασσα, τη φύση και την ελληνική παράδοση σε ένα περιβάλλον διακριτικής πολυτέλειας.

Το 1958 αποφασίζεται η αξιοποίηση της Πάρνηθας με τη δημιουργία ενός μεγάλου ξενοδοχείου πολυτελείας καθώς και άλλων βοηθητικών εγκαταστάσεων, με το Mont Parnes να είναι κομμάτι του σχεδίου αυτού. Τον σχεδιασμό αυτής της αξιοποίησης ανέλαβε προσωπικά ο τότε πρωθυπουργός της χώρας Κωνσταντίνος Καραμανλής, που ονειρευόταν το Mont Parnes να γίνει πρότυπο για τον ελληνικό τουρισμό. Το ξενοδοχείο καταλαμβάνει έκταση οκτώ στρεμμάτων και περιβάλλεται από έκταση οκτακοσίων στρεμμάτων, όπου υπολογιζόταν να ανεγερθούν οι υπόλοιπες εγκαταστάσεις (μπανγκαλόου, εστιατόρια, ένα μικρό υπαίθριο θέατρο, καθώς και αθλητικές εγκαταστάσεις). Τελικά, η εξέλιξη της ιστορίας άφησε τον συνολικό σχεδιασμό στα χαρτιά, αλλά δημιουργήθηκε ένα ιδιαίτερο αρχιτεκτόνημα.

Το μεγαλεπήβολο αυτό έργο ανατέθηκε στον αρχιτέκτονα Π. Μυλωνά, ο οποίος το 1936 ήταν από αυτούς που κατασκεύασαν το καταφύγιο Μπάφι στην Πάρνηθα, όταν ακόμα δεν υπήρχε το οδικό δίκτυο. Ο Μυλωνάς, με το που του έγινε η ανάθεση το 1958, προχώρησε στη δημιουργία μιας ομάδας καλλιτεχνών που στη συνέχεια θα μελετούσαν το σύνολο του έργου, ακόμα και της πιο μικρής λεπτομέρειας [1]. Την εποχή εκείνη ο Μυλωνάς ήταν καθηγητής της Α.Σ.Κ.Τ και κινούνταν σε έναν κύκλο πνευματικών ανθρώπων, οι οποίοι άμεσα ή έμμεσα τον επηρέασαν και στη δουλειά του. Ο Μυλωνάς επιθυμούσε να σχεδιάσει ένα ξενοδοχείο που θα διαδραμάτιζε τον ρόλο της προέκτασης της ιδιωτικής κατοικίας και θα προσέφερε ψυχική ανάταση σε ένα πλαίσιο υψηλής αρχιτεκτονικής και διακοσμητικής ποιότητας. Ο αρχιτέκτονας, με επιρροές από το international style και τον υστερομοντερνισμό, προσπάθησε και το κατάφερε, να συνδυάσει τη μοντέρνα διεθνή τάση με την ελληνικότητα και τη λαϊκή έκφραση, δημιουργώντας ένα κτήριο πρότυπο που τράβηξε τα βλέμματα της διεθνούς αρχιτεκτονικής κοινότητας.

Στους κοινόχρηστους χώρους του ισογείου χωροθέτησε σαλόνια και χώρους ξεκούρασης, με διαφορετική θεματολογία το καθένα. Έτσι, έχουν μείνει στη ιστορία, αφού σήμερα δεν υπάρχουν πλέον, το «Μπλε σαλόνι», το «Υδραίικο σαλόνι», η «λίμνη με τα νούφαρα», το εστιατόριο με το επιβλητικό έργο του Μόραλη που σήμερα βρίσκεται στον ανακαινισμένο σταθμό του τελεφερίκ και το περίφημο νυχτερινό κέντρο που από μόνο του αποτελούσε επιτομή της μοντέρνας αρχιτεκτονικής. Ο Μυλωνάς, σαν γνήσιος ορειβάτης που ήταν, μερίμνησε για ειδικό χώρο των εκδρομέων, με ανάλογη διακόσμηση, στην ανατολική πλευρά του συγκροτήματος.

Ξεκίνησε τον σχεδιασμό έχοντας κάποιες αρχές στο μυαλό του ως βάση: οι χώροι του νέου πολυτελούς ξενοδοχείου έπρεπε να είναι άνετοι και φιλόξενοι, καθώς και να μπορούν να εξυπηρετούν 3.000 άτομα το καλοκαίρι και 1.500 το χειμώνα. Η τοποθεσία στη κορυφή Μαυροβούνι επιλέχτηκε από τον αρχιτέκτονα σε συνεργασία με τον Ε.Ο.Τ., λόγω της εκπληκτικής θέας που διαθέτει.

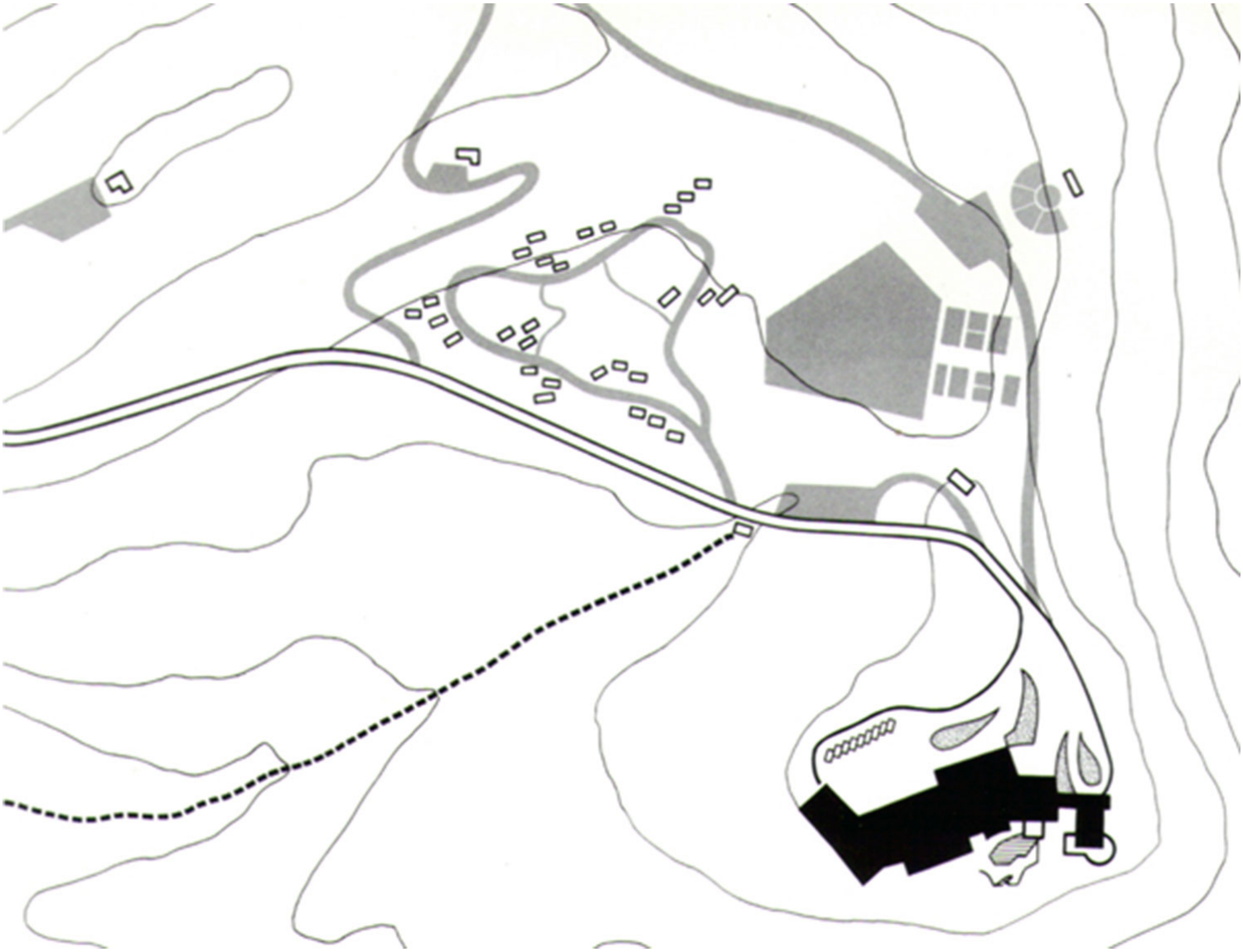

Αρχιτεκτονική μελέτη

Το ξενοδοχειακό συγκρότημα αποτελούνταν από το κεντρικό κτήριο που εκτεινόταν σε τρεις ορόφους, τη

δυτική πτέρυγα υπνοδωματίων, την πτέρυγα των εκδρομέων και το νάιτ κλαμπ στα ανατολικά καθώς και τον χώρο της πισίνας στα νότια.

Η είσοδος στο συγκρότημα γινόταν από τον βορρά μέσω ενός λεπτοκαμωμένου στεγάστρου με διάφανα κρύσταλλα, εμφανές beton και μεταλλικά υποστυλώματα. Μέσω αρκετών σκαλοπατιών βρισκόταν ο επισκέπτης στο κεντρικό χολ, που ήταν και η καρδιά του ξενοδοχείου. Τα φωτιστικά του χώρου ήταν χωνευτά στην οροφή, και κυριαρχούσαν τα χρώματα του βυσσινί, του καφέ, του γκρι καθώς και στοιχεία από δρυ. Το δάπεδο ήταν καλυμμένο από πράσινο μάρμαρο Τήνου με τετράγωνες λεπτομέρειες από ιβουάρ μάρμαρο. Μπαίνοντας στο χολ, στα αριστερά ήταν η reception σε μορφή γάμα, λιτή με δερμάτινες λεπτομέρειες και κρεμαστά φωτιστικά σε σειρά, και στα δεξιά το γραφείο γενικού τουρισμού και οι τηλεφωνικοί θάλαμοι. Απέναντι από τη reception υπήρχε ο διάδρομος που οδηγούσε δυτικά στα καταστήματα, στην αίθουσα χαρτιών, καθώς και στον κινηματογράφο, ενώ, τέλος, μια εσωτερική σκάλα οδηγούσε στο α' υπόγειο. Κυρίαρχο στοιχείο του κεντρικού χολ ήταν το κυκλικό κλιμακοστάσιο από μέταλλο και ξύλο, καθώς και οι οκτώ μεταλλικές λεπτές κολώνες. Η ανάρτηση του κλιμακοστασίου γινόταν από τέσσερις ελκυστήρες που στηρίζονταν στην οροφή του πύργου του. Η πλευρά της σκάλας προς τη λίμνη με τα νούφαρα καλυπτόταν από ένα γλυπτό του Γιώργου Μαυροΐδη, αλλά δυστυχώς δεν ήταν δυνατόν να επιβεβαιώσω την ύπαρξή του.

Η **«Λίμνη με τα νούφαρα»** ήταν η δεξαμενή που αναπτυσσόταν στα ανατολικά, με ψηφιδωτό δάπεδο που απεικόνιζε κυματιστές γραμμές, οι οποίες σε συνδυασμό με τα νούφαρα που επέπλεαν, δημιουργούσαν μια ειδυλλιακή ατμόσφαιρα. Δεξιά και αριστερά από τη λίμνη υπήρχαν δύο σκάλες που οδηγούσαν στο αιωρούμενο γυάλινο αναγνωστήριο πάνω από τη λίμνη. Με αυτόν τον τρόπο ο αρχιτέκτονας πέτυχε να συνδέσει τους κλειστούς χώρους με την piloti στα δυτικά. Το αναγνωστήριο είχε οπτική επαφή και με το κεντρικό χολ και με τους εξώστες.

Πίσω από την υποδοχή στα ανατολικά του κτηρίου είχαν χωροθετηθεί τα γραφεία διοίκησης, το ιατρείο, τα wc και οι χώροι της κουζίνας. Στη νότια όψη του ξενοδοχείου, στην αρχιτεκτονική προεξοχή, υπήρχε το **«μπλε σαλόνι»**, ένας από τους χώρους ξεκούρασης στο ισόγειο του ξενοδοχείου. Αποτελούνταν από ένα μακεδονικό χωριάτικο τζάκι με χτιστή φούσκα, που ήταν επενδεδυμένη από σφυρήλατο χαλκό. Οι τοίχοι ήταν επενδεδυμένοι από ξύλο και το δάπεδο από σανίδες Δρυ και Καρυδιά. Από τα μεγάλα ανοίγματα, η θέα στην Αττική γη ήταν μαγευτική. Ακριβώς δίπλα, χωρίς όμως άμεση επικοινωνία, ο αρχιτέκτονας είχε σχεδιάσει το **«Υδραίικο σαλόνι»** που ήταν εμπνευσμένο από τα αρχοντικά της Ύδρας. Μπρούτζινοι πολυέλεοι, άσπρες και κόκκινες πλάκες μαρμάρου συνδιαλέγονταν άψογα με το υδραίικο τζάκι. Στον χώρο υπήρχε ένα έργο τέχνης φιλοτεχνημένο από τον γλύπτη Διδώτη.

Δυτικά ο τριώροφος όγκος των δωματίων δημιουργούσε piloti, όπου εκτείνονταν μεγάλες βεράντες με θέα προς όλα τα σημεία του ορίζοντα. Η περίτεχνη οροφή με τα ελληνικά μοτίβα, η οποία δεν είναι τόσο γνωστή, έκλεβε την παράσταση. Ο μεγάλος χώρος του εστιατορίου με το επιβλητικό έργο του Μόραλη υπήρχε στα ανατολικά. Αποτελούνταν από έναν στενόμακρο κατά μήκος χώρο με κιονοστοιχία, ενώ το δάπεδο ήταν από δρυ, καρυδιά και λίμπο. Ο χώρος φωτιζόταν από τετράγωνες κυψέλες στην οροφή, που έκρυβαν λάμπες φθορίου. Στον χώρο υπήρχε μεγάλο τζάκι, καθώς και ένα έργο του Μόραλη διαστάσεων 1.90Χ3.55 εκ., που σήμερα βρίσκεται στον ανακαινισμένο σταθμό του τελεφερίκ στους πρόποδες της Πάρνηθας. Ο όγκος του νάιτ κλαμπ στα ανατολικά ήταν χαμηλότερος σε σχέση με το επίπεδο του ισογείου του ξενοδοχείου και είχε επικοινωνία με το πρώτο υπόγειο.

Στα βορειοανατολικά υπήρχε η είσοδος στο **«Μακεδονικό Σαλόνι»** που ήταν ο χώρος των εκδρομέων. Υπήρχε snack bar με χαμηλότερες τιμές από τα υπόλοιπα εστιατόρια, καθώς και βοηθητικοί χώροι στο υπόγειο για την εξυπηρέτησή τους. Το σαλόνι αυτό ήταν ο αγαπημένος χώρος του Κωνσταντίνου Καραμανλή, διότι έδινε την αίσθηση του ορεινού καταφυγίου με επιρροές από τα αρχοντικά της βόρειας Ελλάδας. Οι τοίχοι ήταν επενδεδυμένοι με ξύλο και τα δάπεδα με ορθογώνιες ροδίτικες πλάκες σε σκούρο γκρι χρώμα, που καλύπτονταν από άσπρες φλοκάτες. Το τζάκι του αετού που δέσποζε στον χώρο, ήταν έργο του γλύπτη Χ. Διδώτη.

Η πρόσβαση στο υπόγειο γινόταν κυρίως από το κλιμακοστάσιο του κεντρικού χολ, αλλά και από άλλα μικρότερα βοηθητικά. Κατεβαίνοντας στο υπόγειο υπήρχε πρόσβαση στον χώρο της πισίνας και του νότιου κήπου. Περνώντας κάτω από το μπλε σαλόνι και μέσω ενός διαδρόμου στα βόρεια, ο επισκέπτης οδηγούνταν στη δυτική πτέρυγα δωματίων, τα οποία ήταν μεγαλύτερα και είχαν θέα προς το δάσος. Τις χρήσεις του

υπογείου συμπλήρωνε η αίθουσα γυμναστηρίου, ένα μεγάλο μπαρ, ο χώρος του κομμωτηρίου και του κουρείου, καθώς και οι χώροι της κουζίνας. Στα ανατολικά ένας διάδρομος συνέδεε το υπόγειο με το νάιτ κλαμπ, έργο μεγάλης αρχιτεκτονικής αξίας.

Ο κήπος αποτελούνταν από φυσικούς βράχους που αφέθηκαν στη θέση τους και συνδυάστηκαν με την πισίνα, σε σχέδια του Νίκου Χατζηκυριάκου Γκίκα. Λόγω της προνομιακής της θέσης, η πισίνα ήταν ένας χώρος δημοφιλής ανάμεσα στους επισκέπτες του ξενοδοχείου. Το νερό της περνούσε από ειδικά φίλτρα για τον καθαρισμό του και υπήρχε η δυνατότητα να θερμαίνεται κατά τους χειμερινούς μήνες. Στη νότια όψη και στην πλαγιά κάτω από τον κήπο της πισίνας, ο αρχιτέκτονας είχε μελετήσει δίκτυο μονοπατιών που οδηγούσε σε τέσσερα belvedere με πανοραμική θέα στο δάσος και στον ανοιχτό ορίζοντα.

Το κεντρικό κλιμακοστάσιο με τους δύο ανελκυστήρες, οδηγούσαν στους τρεις ορόφους με τον τυπικό τύπο δωματίων. Τα δωμάτια είχαν όλα την ίδια κάτοψη, διάστασης 3.60Χ4.75 μ., και αποτελούνταν από το λουτρό που ήταν επενδεδυμένο με πράσινο μάρμαρο Τήνου, τον χώρο της υποδοχής και τον κύριο χώρο ύπνου με δρύινο δάπεδο. Όλα διέθεταν δικιά τους βεράντα με θέα, διαστάσεων 3.80Χ2.00 μ. Η διακόσμηση των δωματίων ήταν λιτή με αέρα διακριτικής πολυτέλειας, αφού αποτελούνταν από δύο κρεβάτια με τα αντίστοιχα κομοδίνα, δυο καρέκλες και ένα ξύλινο έπιπλο-σύνθετο στον τοίχο. Τα έπιπλα ήταν σχέδια του αρχιτέκτονα σε ξύλο Wenghe, ενώ οι κουρτίνες και τα χαλιά ήταν βασισμένα σε σχέδια του Τσαρούχη. Ο πρώτος όροφος είχε ακόμα μια πτέρυγα δωματίων στα βόρεια και συγκεκριμένα πάνω από τον χώρο της εισόδου. Τα τελευταία δωμάτια στις άκρες της πτέρυγας είχαν τη δυνατότητα να ενωθούν, ώστε να δημιουργήσουν μεγάλα διαμερίσματα.

Όλα τα δωμάτια, τα σαλόνια, τα εστιατόρια και οι άλλοι χώροι του ξενοδοχείου είχαν νότιο προσανατολισμό εκμεταλλευόμενα την υπέροχη θέα, ενώ στα βόρεια είχαν χωροθετηθεί οι δευτερεύοντες χώροι.

Το **νάιτ κλαμπ** ήταν ένα χώρος υψηλής αισθητικής, που μπορούσε να εξυπηρετήσει μέχρι τριακόσιους θαμώνες. Διέθετε ξεχωριστή είσοδο στα βόρεια αλλά και απευθείας σύνδεση με το κεντρικό κτήριο. Ο χώρος διέθετε δικιά του κουζίνα, καμαρίνια για τους καλλιτέχνες, καθώς και ένα μπαρ, και ήταν διώροφος με εσωτερικό πατάρι. Η πίστα είχε ενταχθεί σε φυσική κοιλότητα του βράχου φέρνοντας έτσι το βουνό μέσα στον χώρο. Το νάιτ κλαμπ ήταν κτισμένο στην άκρη της πλαγιάς, με τα δύο του μπαλκόνια να αιωρούνται στο κενό. Τα φώτα ήταν χωνευτά και χαρακτηριστικό στοιχείο της καμπύλης οροφής ήταν οι μικροί στρογγυλοί φεγγίτες.

Η βόρεια όψη είχε μικρά ανοίγματα για προστασία από τους ισχυρούς ανέμους, φτιαγμένη από φυσικά υλικά. Ο αρχιτέκτονας χρησιμοποίησε την πέτρα, καθώς και μεταλλικά κιγκλιδώματα σε χρώματα σκούρο γκρι και μπεζ. Η πτέρυγα με τα δωμάτια πάνω από την είσοδο έχει ξύλινα συρόμενα κουφώματα, και τέλος η νότια όψη χαρακτηρίζεται από τις μεταλλικές κουπαστές και τα ξύλινα κουφώματα, τα μεγάλα ανοίγματα και τις μεγάλες βεράντες.

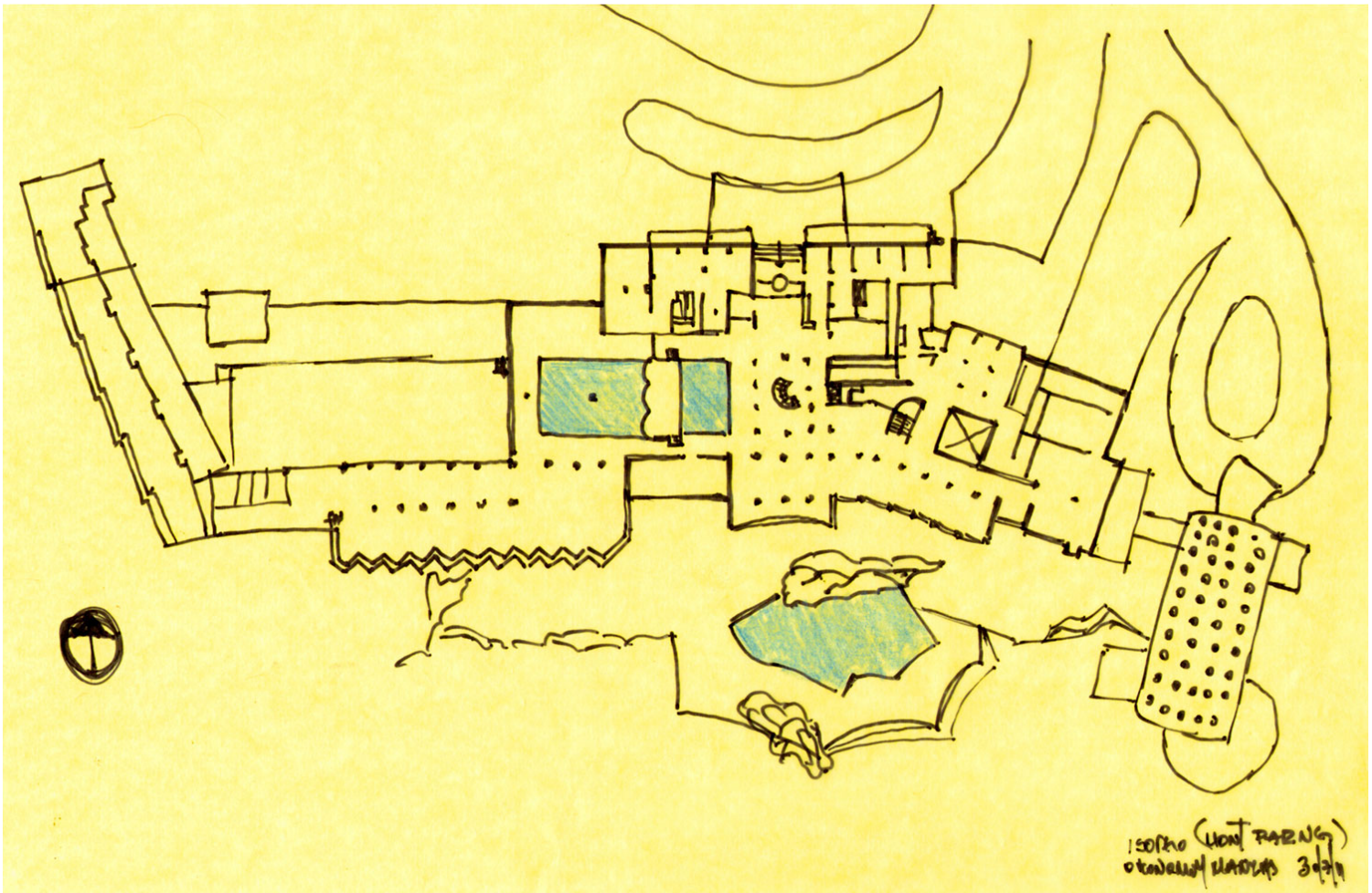

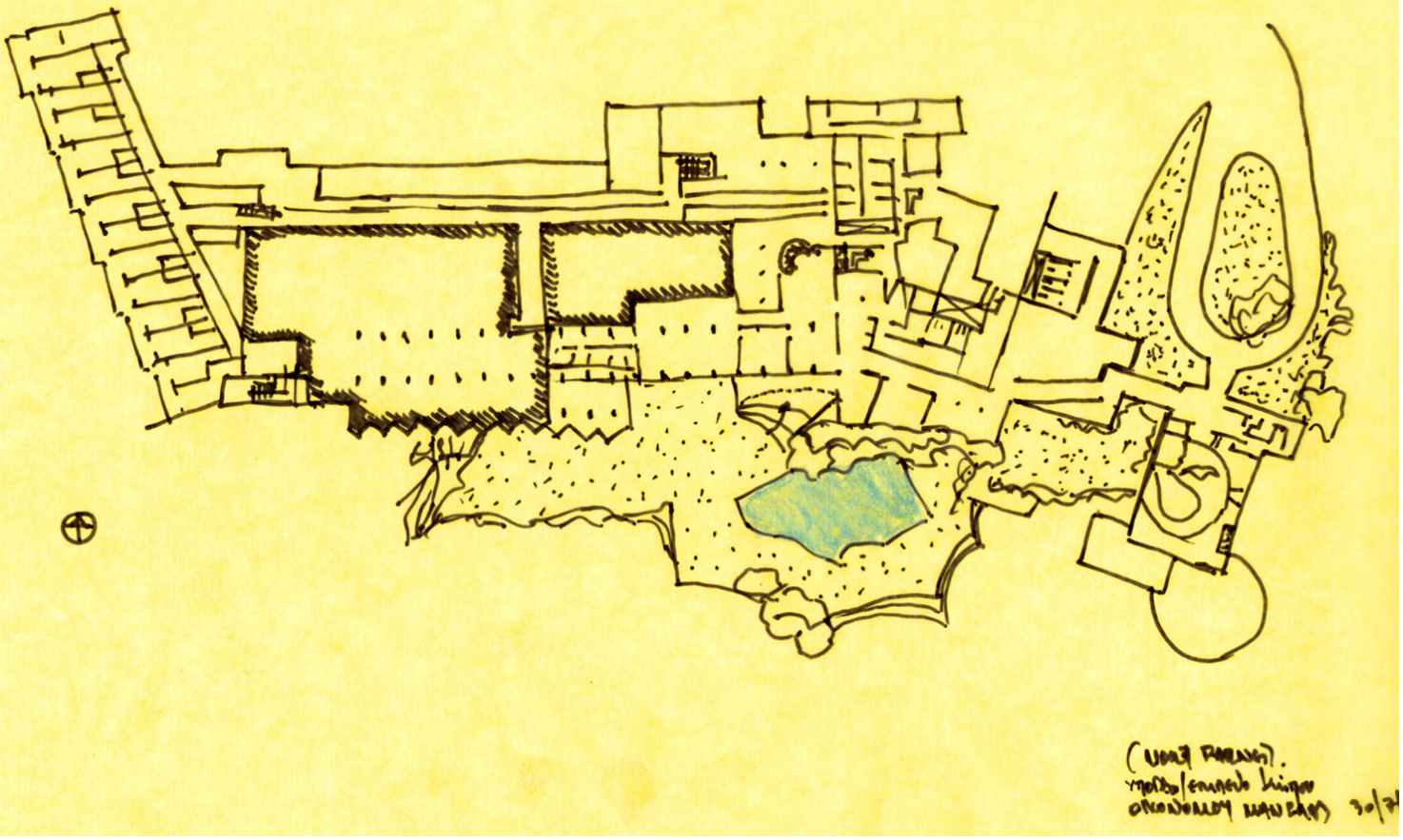

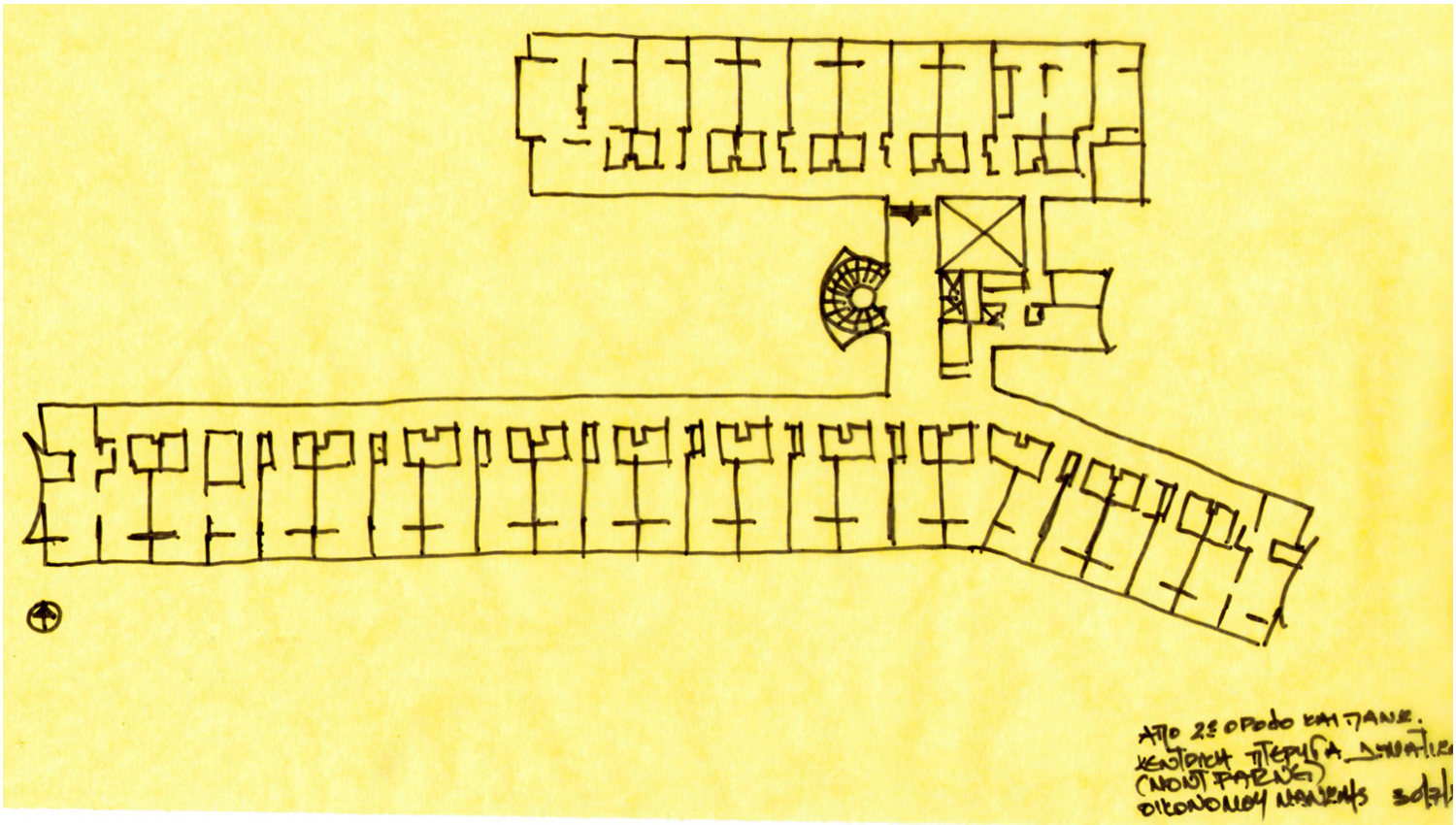

Η ιστορία μέχρι σήμερα

Τα επίσημα εγκαίνια του ξενοδοχείου έγιναν το 1961, μετά από κάποια καθυστέρηση, με κάθε επισημότητα. Παρευρέθηκαν πολιτικοί, καλλιτέχνες, επιχειρηματίες, καθώς και δημοσιογράφοι από μεγάλα περιοδικά όπως τα Bazaar, Elle και News week and look κ.α. Όπως κάθε τι καινούριο, έτσι και το Mont Parnes ήταν η ελπίδα για ένα καλύτερο μέλλον. Όπως κάθε μεγάλο έργο όμως, έτσι και αυτό δέχτηκε μεγάλη κριτική από όλη την κοινωνία. Η αντιπολίτευση αντιδρούσε για το μεγάλο χρηματικό ποσό που διατέθηκε για την ανέγερση του

ξενοδοχείου, ενώ ο τύπος μέσω του έργου αντιπολιτευόταν την τότε κυβέρνηση, κατηγορώντας την ότι σπαταλάει χρήματα σε έργα βιτρίνας. Την ίδια περίοδο εγκαινιάστηκαν το Ξενία του Ναυπλίου, καθώς και το τουριστικό περίπτερο στην περιοχή της Ακρόπολης (σημερινό Διόνυσος). Ακόμα και η βασιλική οικογένεια αντέδρασε στην κατασκευή του ξενοδοχείου, διότι ήταν ορατό από τα βασιλικά ανάκτορα στο Τατόι. Πέρα όμως από αυτούς, και μέρος της αρχιτεκτονικής κοινότητας είχε αρνητική στάση απέναντι στο έργο. Η βασική τους κριτική ήταν ο τρόπος τοποθέτησης του κτηρίου στο οικόπεδο, καθώς και η αρχιτεκτονική σύνθεση αυτού.

Ο ξένος τύπος υποδέχθηκε το κτήριο με θαυμασμό και διθυράμβους για το αρχιτεκτονικό και καλλιτεχνικό αποτέλεσμα. Μεγάλα ξένα περιοδικά, όπως το L' Architecture d' Aujourd' hui, έκαναν εκτενή αφιερώματα και ο Γάλλος τεχνοκριτικός Pierre Vago το ενέταξε στον κατάλογο με τα αξιολογότερα έργα σε παγκόσμιο επίπεδο.

Το ξενοδοχείο άρχισε να λειτουργεί με τις καλύτερες προοπτικές, καθώς ήταν ένας ιδιαίτερος προορισμός με όλες τις ανέσεις σε πολύ κοντινή απόσταση από την Αθήνα. Φιλοδοξούσε να γίνει χειμερινός προορισμός πανευρωπαϊκής εμβέλειας, αλλά η προσέλευση πελατών δεν ήταν αυτή που αναμενόταν από τη διοίκηση, με αποτέλεσμα να αντιμετωπίσει τα πρώτα προβλήματα ένα με δύο χρόνια μετά τη λειτουργία του. Χαρακτηριστικό γεγονός είναι ότι υπήρχαν περίοδοι, που οι πελάτες ήταν λιγότεροι από το προσωπικό. Σε μια προσπάθεια να γίνει γνωστό το ξενοδοχείο και στο εξωτερικό ως ιδανικός χειμερινός προορισμός, δόθηκε η διοίκηση στην Ελβετική εταιρεία Chaire Rhore Hotels Greece S.A. με εμπειρία στη διαχείριση ξενοδοχείων, και ταυτόχρονα το 1962-1963 λειτούργησε στους χώρους του η ελβετική ξενοδοχειακή σχολή.

Η κριτική από την αντιπολίτευση συνεχιζόταν, και ειδικά την περίοδο 1963-1964 που το ξενοδοχείο δεν λειτούργησε τον χειμώνα, ανοίγοντας τους ασκούς του Αιόλου για μια ακόμα φορά. Η Βλάχου της Καθημερινής μέσα από άρθρα της κατέκρινε το όλο εγχείρημα και σε ανύποπτο χρόνο είχε αναφέρει ότι, αν στον χώρο του ξενοδοχείου λειτουργούσε καζίνο, θα ήταν πιο βιώσιμο σαν έργο. Έτσι, αρκετά χρόνια πριν τη μετατροπή του σε ξενοδοχείο – καζίνο, είχαμε την πρώτη ανάλογη αναφορά.

Το 1969 πάρθηκε η απόφαση από τους ιθύνοντες να λειτουργήσει καζίνο στους χώρους του ξενοδοχείου, ώστε να γίνει βιώσιμη η επιχείρηση. Την ίδια περίοδο η διοίκηση του Mont Parnes δόθηκε στον Κύπριο επιχειρηματία Φρίξο Δημητρίου. Οι διαδικασίες για τη λειτουργία του καζίνο προχωρούσαν, και έτσι τον Φεβρουάριο του 1971 έγιναν τα εγκαίνια των χώρων του καζίνο με μεγάλη επιτυχία, με τις εφημερίδες της εποχής να γράφουν ότι ανέβηκαν στο βουνό περισσότερα από 500 αμάξια και 2.000 Αθηναίοι.

Η αλλαγή της δεκαετίας σήμανε και το τέλος της αρχικής έμπνευσης του αρχιτέκτονα Μυλωνά, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι το κτήριο δεν κρατούσε κάποια από την παλιά του αίγλη. Οι μετατροπές στο ξενοδοχείο έγιναν από το αρχιτεκτονικό γραφείο Σκρουμπέλου και είχαν ως στόχο την αναμόρφωση και την επέκταση του ισόγειου χώρου. Κρατήθηκε η κεντρική αίθουσα υποδοχής και καταργήθηκαν οι περισσότερες βεράντες, καθώς και η piloti στα δυτικά, η λίμνη με τα νούφαρα και το αναγνωστήριο. Το μπλε και το υδραίικο σαλόνι μεγάλωσαν, η αίθουσα των εκδρομέων μετατράπηκε σε συνεδριακή και το παλιό εστιατόριο έγινε σαλόνι. Πραγματικά οι αλλαγές ήταν τέτοιες, ώστε άλλαξε η φυσιογνωμία του αρχικού σχεδιασμού. Σε σύγκριση αεροφωτογραφιών της κάθε περιόδου, οι αλλαγές είναι ορατές.

Το νέο δόγμα του ξενοδοχείου ήταν Καζίνο – πολυτέλεια – κοσμικότητα – αίγλη, με αποτέλεσμα η ξενοδοχειακή χρήση να μπει σε δεύτερη μοίρα. Στον όμιλο Δημητρίου το ξενοδοχείο έμεινε μέχρι και το 1984, αφού εν τω μεταξύ ο Φρίξος Δημητρίου είχε πεθάνει σε αυτοκινητιστικό δυστύχημα στους πρόποδες της Πάρνηθας. Το 1984 αναλαμβάνει τη διαχείριση του συγκροτήματος ξανά ο Ε.Ο.Τ. Η πορεία που είχε πάρει το ξενοδοχείο διαφαίνεται και στις διαφημίσεις της εποχής, που αναφέρονται αποκλειστικά στη χρήση του καζίνο.

Η πρόσβαση στο Mont Parnes γινόταν οδικώς μέχρι το 1972, που αποφασίστηκε να φτιαχτεί το τελεφερίκ που θα συνέδεε το ξενοδοχείο με το τέλος της λεωφόρου Πάρνηθος. Ανάδοχος ήταν η ελβετική κατασκευαστική Haberger. Κατασκευάστηκε ένας σταθμός στα δυτικά του ξενοδοχείου σε απόσταση 20 μ., που συνδεόταν με το β' υπόγειο μέσω ενός μεγάλου διαδρόμου. Στους πρόποδες κατασκευάστηκε ένας τριγωνικός σταθμός σε έκταση 51 στρεμμάτων, που συνδυαζόταν με υπέργειο χώρο στάθμευσης. Αποτελούνταν από εμφανές beton και εσωτερικά χαρακτηριζόταν από την αρχιτεκτονική του ΄70, παρουσιάζοντας λιτές γραμμές, μεγάλα

ανοίγματα και μια κεντρική σκάλα επικοινωνίας των ορόφων, που παρέπεμπε στην κεντρική σκάλα του Mont Parnes.

Όπως αναφέραμε, από το 1984 τη διοίκηση είχε ο Ε.Ο.Τ μέχρι και το 1994 που επιχειρήθηκε να ιδιωτικοποιηθεί το ξενοδοχείο, γεγονός που κατέστη αδύνατο, και τελικά το 1996 δημιουργείται εταιρεία Α.Ε. του δημοσίου.

Με τον σεισμό της Πάρνηθας το 1999 το κτήριο αντιμετώπισε σοβαρά στατικά προβλήματα, με τη μεγαλύτερη ζημιά να εντοπίζεται στο ανατολικό τμήμα του συγκροτήματος, όπου μέρος του νάιτ κλαμπ κατέρρευσε και κομμάτι της τριώροφης πτέρυγας με τα δωμάτια έκλεισε για λόγους ασφαλείας. Στη συνέχεια κατεδαφίστηκε και το υπόλοιπο τμήμα του νυχτερινού κέντρου, χάνοντας έτσι η Αττική ένα σημαντικό αρχιτεκτόνημα. Για να κατανοήσουμε πως οι ξενοδοχειακές υποδομές είχαν υποβαθμιστεί, είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι το ενδιαφέρον μετά τον σεισμό επικεντρώθηκε αποκλειστικά στην επαναλειτουργία του καζίνο.

Με νόμο, το 2000 η ιδιοκτησία πέρασε στα Ε.Τ.Α., όπου με συνοπτικές διαδικασίες καθάρισε το τοπίο με κάποιες τελικές κατεδαφίσεις, μέχρι την οριστική ιδιωτικοποίηση το 2003 με ανάδοχο την Regency Casino Mont Parnes, Athens. Από τότε οι αλλαγές είναι ραγδαίες. Το 2003-2004 ξεκινάει ανακαίνιση στους χώρους του ξενοδοχείου, όπου εντοπίζεται σημαντικός αριθμός έργων τέχνης από τη μελέτη Μυλωνά. Το 2005 κατεδαφίζεται ο κάτω σταθμός του τελεφερίκ και τη θέση του παίρνει ένα φαραωνικού τύπου κτίσμα πολλών ορόφων, με υπόγειο χώρο στάθμευσης τυπικής αρχιτεκτονικής της νέας χιλιετίας σε σχέδια της HBA (Hirsch Bedner Associates), με κόστος -πέρα από το αισθητικό- πολλών χιλιάδων ευρώ. Χαρακτηριστικό αυτής της κατασκευής είναι το εκτός κλίμακας μέγεθός της, που την κάνει ορατή ακόμα και από μεγάλη απόσταση. Στη συνέχεια, ο νέος ανάδοχος αναγγέλλει την κατεδάφιση του ιστορικού Mont Parnes και την ανέγερση νέου ξενοδοχείου στα ίδια τετραγωνικά και όγκο. Το 2005 δημοσιεύτηκαν προσχέδια (αρχιτεκτονικά και διακοσμητικά) των γραφείων Hill Glazier Architects και Hirsch Bedner Associates για το νέο ξενοδοχείο. Τελικά, η νέα μελέτη δεν υλοποιήθηκε και το Mont Parnes δεν κατεδαφίστηκε, ενώ την ίδια περίοδο πραγματοποιήθηκαν αρκετές εσωτερικές αλλαγές αλλοιώνοντας οριστικά το εσωτερικό του ξενοδοχείου και εξυπηρετώντας μόνο τη χρήση του Καζίνο και του εστιατορίου.

Η περίοδος της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα (2009) επανέφερε ξανά τη συζήτηση για την αξιοποίηση του Mont Parnes ως προορισμού τυχερών παιχνιδιών και μόνο. Η συζήτηση για την αξιοποίηση του παλαιού αεροδρομίου στο Ελληνικό και τη λειτουργία της δεύτερης άδειας καζίνο στην Αττική, έθεσε τις βάσεις για τη μεταφορά του καζίνο. Συγκεκριμένα, με τον νόμο 4499/21/11/2017 σχεδιάζεται η μετεγκατάσταση από την Πάρνηθα σε προάστιο των βορείων προαστίων, βάζοντας τίτλους τέλους στην πολύχρονη πορεία του συγκροτήματος.

REGENCY CASINO

Επίλογος

Γεγονός είναι ότι από τη δεκαετία του '70 που το δημόσιο ανέλαβε τη διαχείριση, το ξενοδοχείο απαξιώθηκε και μεγάλο μέρος της διακόσμησης χάθηκε στα γρανάζια της γραφειοκρατίας και της κομματοκρατίας. Χαρακτηριστική είναι η αλλαγή μέρους της επίπλωσης -που τόσο είχε απασχολήσει τον Μυλωνά- από κάποιον διευθυντή, επειδή δεν του άρεσε. Ο καθηγητής Δημήτρης Φατούρος έχει ασχοληθεί αναλυτικά με την

επίπλωση του ξενοδοχείου και έχει δημοσιεύσει τη μελέτη του στο περιοδικό ΖΥΓΟΣ το 1966.

Η υλοποίηση της μετεγκατάστασης που προγραμματίζεται την περίοδο αυτή, θα πρέπει να ανοίξει τη συζήτηση για την επόμενη μέρα του κτηριακού συγκροτήματος του Mont Parnes και τη νέα του χρήση. Ας ελπίσουμε ότι δεν θα έχει την τύχη του παλιού Ξενία Πάρνηθας, το οποίο αγοράστηκε τον Δεκέμβριο του ’60 από τον Ε.Ο.Τ για να λειτουργήσει ως λαϊκό ξενοδοχείο γ’ κατηγορίας, και μέσα από διάφορες χρήσεις, σήμερα είναι εγκαταλελειμμένο.

Κατά τη διάρκεια της έρευνας για αυτό το οδοιπορικό, σε βιβλιοθήκες, σε αρχεία εφημερίδων αλλά και στο αρχείο του ίδιου του αρχιτέκτονα που βρίσκεται στο μουσείο Μπενάκη, γνώρισα την Αλεξάνδρα Καραγεώργου. Η κα Καραγεώργου ήταν συνεργάτιδα του Μυλωνά στο αρχιτεκτονικό του γραφείο. Μου εκμυστηρεύτηκε ότι ο Μυλωνάς δεν είχε επισκεφτεί το Mont Parnes ποτέ ξανά, περίπου από το 1965 μέχρι τις αρχές του 2000, που ανέβηκαν παρέα μετά από δικιά του επιθυμία. Η κατάσταση του ξενοδοχείου και οι αλλοιώσεις που είχε υποστεί, τον στεναχώρησαν σε μεγάλο βαθμό. Επισκέφτηκαν λίγο το κεντρικό χολ και το υδραίικο σαλόνι, αλλά δεν άντεξε να δει τους υπόλοιπους χώρους. Κατά τη διάρκεια της κατασκευής του έργου από το 1958 έως το 1961 αλλά και μετά τη λειτουργία του, δέχτηκε έντονη κριτική, πράγμα που τον είχε στεναχωρήσει. Όπως μου ανέφερε η συνεργάτιδά του, μετά το τέλος του Mont Parnes έκλεισε το προσωπικό του γραφείο και δούλεψε στην κατασκευαστική «Δεινοκράτη» του Λαιμού μέχρι και το 1965, οπότε ανέλαβε το κτήριο της Γερμανικής Σχολής Αθηνών και ξαναλειτούργησε το προσωπικό του γραφείο. Κατά τη γνώμη μου, ένα τέτοιο έργο, με την ποιότητα σχεδίασης που είχε και το μεράκι των δημιουργών του, θα έπρεπε να τύχει μεγαλύτερης προσοχής και φροντίδας.

Στο πλαίσιο διαφήμισης και προώθησης του ξενοδοχείου στην κοινωνία, γυρίστηκαν σε αυτό ολόκληρες ταινίες ή σκηνές κινηματογραφικών ταινιών από το 1962 έως και το 1999. Η μελέτη των ταινιών αυτών δείχνει την εξέλιξη που είχε το συγκρότημα σε αρχιτεκτονικό επίπεδο, αλλά και πώς το έβλεπε η κοινωνία της κάθε εποχής. Συγκεκριμένα σε αυτό γυρίστηκαν οι παρακάτω ταινίες:
- Ο Θόδωρος και το δίκαννο, 1962
- Ο Εμίρης και ο κακομοίρης, 1964
- Υιέ μου υιέ μου, 1965
- Ο άνθρωπος για όλες τις δουλειές, 1966
- Ευδοκία, 1971
- Οκ φίλε, 1973
- Ψυχή και σώμα, 1974
- Έγκλημα στο Καβούρι, 1974
- Οι απάνθρωποι, 1976
- Επαγγελματίες ρεμάλια, 1976
- Φανταρίνες, 1977
- Τζακ ο καβαλάρης, 1979
- Νόνα, 1981
- Μαύρο γάλα, 1999

Πρωτογνώρισα το Mont Parnes μέσα από τις ελληνικές ταινίες που γυρίστηκαν σε αυτό και το επισκέφθηκα από κοντά όταν ξεκίνησα τις ορειβατικές μου δραστηριότητες στα τέλη της δεκαετίας του ΄90. Το 2002 αποφάσισα να περάσω ένα χειμερινό Σαββατοκύριακο στο Mont Parnes. Το ξενοδοχείο προσπαθούσε να επουλώσει τις πληγές του από τον σεισμό του ΄99, οι ξενοδοχειακές υποδομές είχαν παρακμάσει, το δωμάτιο όμως διατηρούσε ακόμα τις αρχιτεκτονικές του αρετές έχοντας ακόμα τα πρωτότυπα έπιπλα. Το προσωπικό ήταν ευγενέστατο και προθυμοποιήθηκε να μου δείξει το δωμάτιο 260, μια μικρή σουίτα στα δυτικά. Ο μπουφές του πρωινού μπροστά από το έργο του Μόραλη στο εστιατόριο έκανε τη διαφορά και η reception σταθερά στην ίδια θέση υποδεχόταν τους λιγοστούς έως ανύπαρκτους πελάτες, την ίδια στιγμή που η αίθουσα του καζίνο στα δυτικά ήταν γεμάτη. Αισθάνομαι τυχερός που έζησα, έστω και στο τέλος του, τους χώρους του ξενοδοχείου.

Από τότε, όποτε επισκέπτομαι το βουνό, επισκέπτομαι και το ξενοδοχείο βλέποντας κάθε φορά και τις αλλαγές. Φωτογραφίες από το 2011 δείχνουν την κατάσταση του κτηρίου, με σκαλωσιές παντού και εσωτερική απορρύθμιση των χώρων. Η reception καταργήθηκε όπως και το κεντρικό χολ, ενώ τοίχοι που προστέθηκαν δημιούργησαν έναν λαβύρινθο διαδρόμων που οδηγούν στην αίθουσα καζίνο, στο εστιατόριο

και το τελεφερίκ. Τα όμορφα δάπεδα έχουν καλυφθεί από μοκέτα, ενώ κάποια έργα τέχνης από την αρχική συλλογή υπάρχουν στους χώρους. Τα πρωτότυπα έπιπλα έχουν εξαφανιστεί και η πρόσβαση στην κεντρική πτέρυγα με τα δωμάτια απαγορεύεται, όπως και στον νότιο κήπο με την πισίνα.

Μια κοινωνία που αδιαφορεί και δεν σέβεται τα έργα των προηγούμενων γενεών, δυστυχώς είναι καταδικασμένη σε παρακμή. Ο αρχιτέκτονας Α. Αντωνιάδης, στο τελευταίο του βιβλίο «Κλίμακα και μέτρο στη Δημοκρατία», αναφέρει ότι προέτρεπε τους φοιτητές του, όταν δίδασκε στην Αμερική, να ασχολούνται πρώτα με τη δικιά τους ιστορία, για να μην αποκόπτονται από την κοινωνία τους. Το Mont Parnes έπεσε θύμα της καταστρεπτικής μανίας των νέων γενεών, που, διαχρονικά, αδιαφορούσαν για τα έργα του παρελθόντος. Αντί έργα όπως τα «Ξενία» και το «Mont Parnes» να είναι πρότυπα για την αρχιτεκτονική τους ποιότητα αλλά κυρίως λόγω του τρόπου ζωής που εξέφραζαν και πρότειναν, εμείς τα εξευτελίζουμε και τα παραποιούμε στο όνομα ενός παράλογου και πολλές φορές ανούσιου εκσυγχρονισμού.

Το Mont Parnes δεν έχει κριθεί διατηρητέο από το συμβούλιο νεώτερων μνημείων.

Το κείμενο αυτό δημοσιεύτηκε σε μια πρώτη του μορφή το 2010 στο greekarchitects.gr.

Βιβλιογραφία / Φωτογραφίες

1. Προσωπικό αρχείο Μυλωνά, Αρχεία Νεοελληνικής Αρχιτεκτονικής, μουσείο Μπενάκη.
2. Η αρχιτεκτονική και η πόλη, Τάσης Παπαϊωάννου, εκδ. Καστανιώτη
3. Κλίμακα και μέτρο στη Δημοκρατία, Μια αρχιτεκτονική προσέγγιση, Αντώνη Κ. Αντωνιάδη, εκδ. Ελεύθερος τύπος
4. Το ξενοδοχείο Mont Parnes, “Μια αρχιτεκτονική ορεινή ιστορία”, Εμμανούηλ Β. Μαρμαράς. εκδ, Κέρκυρα.
5. Μον Παρνες, ξενοδοχείο πολυτελείας, Le Batimen et St-Gobain No 9
6. Architecture d’ aujiurd’hui (Δεκ. 62, Ιαν. 63, Οκτ. 71).
7. Οι φωτογραφίες προέρχονται από το προσωπικό αρχείο του υπογράφοντα, από το προσωπικό αρχείο του Π.Ν.Μυλωνά (Αρχεία Νεοελληνικής Αρχιτεκτονικής, Μουσείο Μπενάκη), από περιοδικά και μπροσούρες της εποχής.
8. Τα σκίτσα των σχεδίων είναι του υπογράφοντα, βασισμένα σε σχέδια που έχουν δημοσιευτεί στον ξένο τύπο.

Ευχαριστώ το μουσείο Μπενάκη και τα Αρχεία Νεοελληνικής Αρχιτεκτονικής και ειδικά τις κυρίες Κρόκου και Αλεξάνδρα Καραγεώργου για την πολύτιμη και σημαντική βοήθειά τους.

Σημειώσεις

[1] **Αρχιτέκτονες**: Παύλο Μ. Μυλωνά, Α. Γεροντάκη, Κ. Γκάρτζο, Α. Λαμπάκη, Π. Λουκάκη, Μ, Μακρυνικόλα, Κ. Παπαϊωάννου, Χρ. Παπουτάκη, Δ. Ποτήρη, Κ. Φισέ. **Ζωγράφοι**: Ν. Χατζηκυριάκο Γκίκα, Γ. Μαυροείδη, Γ. Μόραλη, Γ. Τσαρούχη, Σ. Βασιλείου, Ν. Νικολάου, Γ. Τέτση, Γ. Χαϊνη, Μ. Χατζηνικολή. **Γλύπτες**: Χρ. Διδώνη, Μ. Κεφαλωνίτη, Α. Τάχα. **Καλλιτεχνικοί σύμβουλοι**: Παύλο Μ. Μυλωνά, Ν. Χατζηκυριάκο Γκίκα, Γ. Μόραλη, Γ. Τσαρούχη.